

Dorota Pyć

Zrównoważony rozwój w morskim planowaniu przestrzennym

Konferencja „Zrównoważone planowanie przestrzenne.
Zmiana paradygmatów”

Gdańsk, 13-14.05.2022 r.



www.ug.edu.pl





Rozwój zrównoważony

Zrównoważone zarządzanie morzem

Zrównoważone zarządzanie morzem jest jednym ze sposobów osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

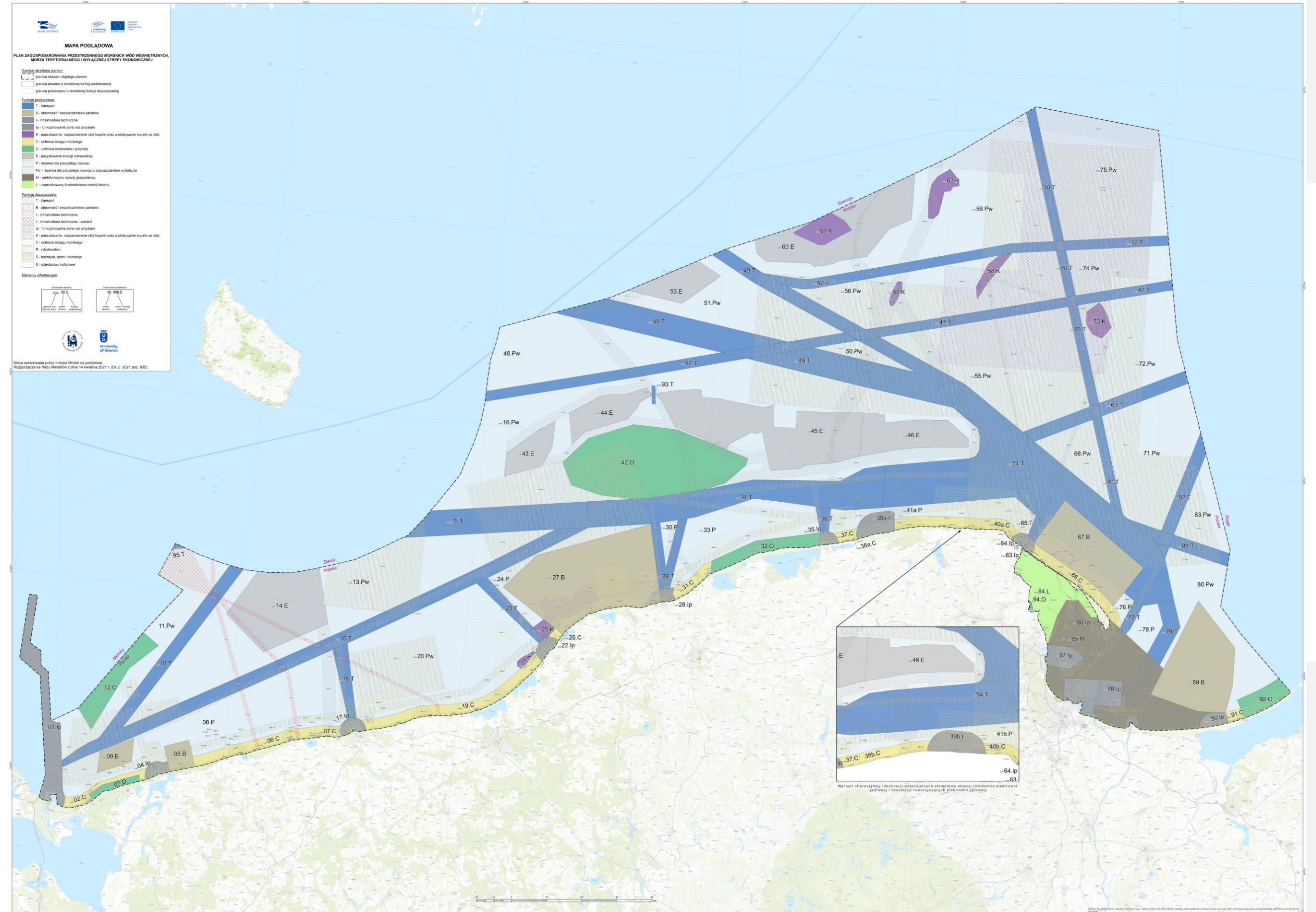
Obejmuje ono proces planowania, a także podejmowania decyzji i zarządzania morskiego odbywający się na poziomie krajowym i regionalnym.

Proces ten jest ściśle powiązany z regionalną i ponadnarodową współpracą transgraniczną oraz morskim planowaniem przestrzennym (MSP).



Obowiązek

Przyjęcie dyrektywy ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich odgrywa istotną rolę w opracowywaniu krajowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w Unii Europejskiej przez „promowanie” instrumentów MSP.





Morskie planowanie przestrzenne

MSP jako proces: organizacja i użytkowanie przestrzeni morskiej

MSP to praktyczna droga tworzenia i wprowadzania racjonalnej organizacji w zakresie użytkowania przestrzeni morskiej i pogłębiania interakcji między jej użytkownikami (np. interesariuszami morskich planów przestrzennych) zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, aby osiągnąć cele społeczno-gospodarcze w sposób otwarty w ramach procesu planowania i zarządzania morzem („morski ład przestrzenny”).

MSP nie jest znaczeniowo tożsame z zarządzaniem działalnością człowieka.

Morskie planowanie przestrzenne jest jednym z narzędzi zarządzania działalnością człowieka (zrównoważonego zarządzania morzem), które obejmuje (korzysta) poza planowaniem (jako procesem) m.in.: badania naukowe, konsultacje i udział społeczny, raportowanie, oceny wpływu, monitorowanie i finansowanie.



Morskie planowanie przestrzenne

MSP jako proces: zarządzanie konfliktom o przestrzeń/w przestrzeni morskiej

Od strony funkcjonalnej, morskie planowanie przestrzenne jest procesem polegającym na dynamicznym rozdzielaniu przestrzeni z przeznaczeniem na wiele rodzajów użytkowania morza przez człowieka, wprowadzając również ograniczenia czasowe w jej wykorzystaniu, a nawet wyłączenia, w celu unikania konfliktów różnych użytkowników środowiska i poprawy zarządzania działalnością człowieka skierowaną na korzystanie z zasobów środowiska morskiego i przybrzeżnego.

Przy takim rozumieniu morskiego planowania przestrzennego konieczne jest zastosowanie podejścia multidyscyplinarnego.



Morskie planowanie przestrzenne

Capacity buliding

Transparentne, przekrojowe i zdolne do poddania się kontroli planowanie i zarządzanie obszarami morskimi jest ograniczone w praktyce.

Granice wyznacza sprawność działania lokalnych i regionalnych organów w procesie podejmowania decyzji (szeroko: w relacji do zrównoważonego zarządzania morzem).



Morskie planowanie przestrzenne

Zidentyfikowane problemy

Do problemów w zakresie sprawnego morskiego planowania przestrzennego zalicza się: brak monitoringu przestrzeni morskiej; niespójność i fragmentację programów badawczych dotyczących morza; zlokalizowanie planowania przestrzennego obszarów morskich na poziomie regionu; słabą więź planowania przestrzennego lądowo-morskiego (brak wizji całości obejmującej obszar całego państwa z obszarami morskimi, również z wyłączną strefą ekonomiczną); słabą koordynację w zakresie różnych polityk i strategii (polityka energetyczna, transportowa, obronna, strategie zarządzania obszarami przybrzeżnymi, ochrony środowiska, ochrony brzegów morskich, rozwoju turystyki) mających za przedmiot obszary morskie (morze i strefę przybrzeżną).



Morskie planowanie przestrzenne - MSP

MSP jako instrument realizacji wyznaczonych celów

Morskie planowanie przestrzenne rozumiane czysto technicznie pełni rolę instrumentu służącego realizacji zintegrowanej polityki morskiej Unii Europejskiej.

Polityka ta koncentruje się na zintegrowanym podejściu do spraw morskich, odwołując się do wszelkich dostępnych metod badawczych stosowanych w naukach społecznych w zakresie identyfikacji i rozwiązywania problemów wynikających z użytkowania morza przez człowieka.

Uzasadnieniem dla wprowadzenia zintegrowanego podejścia stało się dostrzeżenie „wymiaru morskiego” oraz powiązanie go z: konkurencyjnością przemysłów morskich i tworzeniem miejsc pracy, rybołówstwem i akwakulturą morską, morskim handlem międzynarodowym, transportem morskim i logistyką; dostępem do źródeł energii, skutkami zmian klimatycznych i przeciwdziałaniem im, zapewnieniem wysokiego poziomu ochrony środowiska i utrzymania różnorodności biologicznej, badaniami i innowacjami morskimi.



Morskie planowanie przestrzenne - MSP

Usprawnienie zarządzania morskiego

Morskie planowanie przestrzenne jest instrumentem polityki morskiej zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym. Jednym z celów polityki morskiej jest stworzenie sprawnego systemu zarządzania morskiego.

Wśród kierunków polskiej polityki morskiej przyjętej w marcu 2015 r. jest usprawnienie zarządzania morskiego.

Do zakresu działań na rzecz usprawnienia zarządzania morskiego włączono opracowanie planów zagospodarowania polskich obszarów morskich z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.



Źródła:

1. Ehler C. N., Marine spatial planning: An idea whose time has come, [w:] Offshore Energy and Marine Spatial Planning (red.) Katherine L. Yates, Corey J. A. Bradshaw, Routledge Londyn 2018,
https://www.researchgate.net/publication/324030850_Marine_Spatial_Planning_an_idea_whose_time_has_come <https://ioc.unesco.org/our-work/marine-spatial-planning>
2. Ehler C., Douvere F., Marine Spatial Planning: A Step-by-Step Approach Toward Ecosystem-Based Management, Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme, IOC Manual and Guides No. 53, ICAM Dossier, No. 6, Paris 2009, s. 99;
<https://repository.oceanbestpractices.org/bitstream/handle/11329/459/186559e.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Matczak M., Pardus J., Pankau F., Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1: 200 000, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk, z. 276, 2019, s. 6-30.
4. Pyć D., The Role of the Law of the Sea in Marine Spatial Planning, [w:] Zaucha J., Gee K. (red.) Maritime Spatial Planning: past, present, future, Palgrave Macmillan, 2019, s. 375-395, DOI:10.1007/978-3-319-98696-8_16; https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/sites/default/files/2019_book_maritimespatialplanning.pdf
5. Pyć D., Implementation of Marine Spatial Planning Instruments for Sustainable Marine Governance in Poland, TransNav, the International Journal on Marine Navigation and Safety of Sea Transportation, vol. 13, No. 2, 2019, DOI:10.12716/1001.13.02.06, s. 311-316;
http://www.transnav.eu/Article_Implementation_of_Marine_Spatial_Py%C4%87,50,901.html#
6. SEAPLANSPLACE MANUALS „Instruments of marine spatial planning for sustainable marine governance”: <https://seaplanspace.ug.edu.pl/knowledge/>
7. Zaucha J., Gospodarowanie przestrzenią morską, Sopot 2018, s. 66, <https://wydawnictwosedno.pl/wp-content/uploads/2018/10/Gospodarowanie-przestrzenia-morska.pdf>
8. Zaucha J., Methodology of Maritime Spatial Planning in Poland, Journal of Environmental Protection and Ecology 19, No. 2, 2018, s. 713–720.

Dziękuję za uwagę!

dorota.pyc@prawo.ug.edu.pl

Katedra Prawa Morskiego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Gdański
ul. Jana Bażyńskiego 6
80-309 Gdańsk

